Diecezjalne Koło Księży Prefektów.

Biuletyn Nr 1.

Ks. Dr Bialik Wincenty, Mielec.

Lektura religijna

czyli pomoce dla nauki religii w szkołach średnich ogólnokształcących.

Zanim podam wykaz książek, które mają stanowić odpowiednią dla każdej klasy lekturę religijną, muszę wpierw objaśnić, na jakiej podstawie uczyniłem ten wybór dzieł, a nie inny.

Przede wszystkim nie myślę tu zestawiać całej literatury religijnej, która się łączy z przedmiotem nauczania, bo można ją znaleźć w różnych podręcznikach szkolnych, n. p. w Historii Kościoła katolickiego, w Dogmatyce i Etyce, wydanych przez Ks. Dra Lubelskiego, a jeszcze obszerniej w Przewodnikach po literaturze religijnej, ułożonych przez O. Woronieckiego (wyd. II), czy Ks. Pirożyńskiego, lub inż. Brelewskiego (Krótka bibliografia religijna, Warszawa 1937). Wiele z tych książek, zwłaszcza w obcych językach byłoby za trudnych, wiele znowu takich, że powinny się znaleźć już w rękach uczniów szkoły powszechnej.

Wykaz niniejszy ma znaczenie wyłącznie praktyczne. Ramę jego zakreśla rozporządzenie, które się powtarza w programach ministerialnych dla nauki religii i to odnośnie do każdej klasy w słowach: „Aprobowana przez władzę duchowną, a dozwolona przez władze szkolne lektura religijna o głębszej wartości dla rozwoju wewnętrznego życia młodzieży". Bardziej szczegółowo określają zakres lektury religijnej programy dla liceum, żądają bowiem, by „były cytowane i rozważane odpowiednie ustępy Ewangelii i listów Apostolskich" — by „posługiwać się konkretnymi przykładami z dziejów Kościoła i Ojczyzny" — i dodają: „Do uzupełnienia i pogłębienia wykształcenia religijnego w zakresie zagadnień dogmatyki i etyki oraz dla obudzenia zainteresowań, duże znaczenie posiada zarówno wspólna na lekcji, jak też indywidualna domowa, odpowiednia lektura, z zakresu literatury religijnej, z uwzględnieniem przede wszystkim arcydzieł literatury polskiej".

Według powyższych wskazań, lektura religijna obejmuje nie tylko te książki, które młodzież powinna przeczytać choćby we fragmentach czy to wspólnie na lekcji, czy prywatnie poza lekcją szkolną, ale także wiele innych, które odpowiadają poziomowi umysłowemu i zainteresowaniom młodzieży odnośnej klasy, a mogą być pomocne już to w nauczaniu przedmiotu religii i moralności chrześcijańskiej, już to we wychowaniu czyli w urabianiu zasad życia chrześcijańskiego.

Aby jednak lektura religijna była dostępną dla młodzieży, musi znajdować się w bibliotece szkolnej, nabycie zaś większej ilości książek do działu religijnego może być połączone z wielu trudnościami, choćby tylko natury finansowej. Wobec tego muszę jeszcze bardziej zacieśnić wykaz lektur religijnych i uczynić go jak najbardziej praktycznym, t. zn. podam dla każdej klasy tylko te dzieła źródłowe czy opracowania, które powinny się znaleźć w bibliotece przynajmniej w jednym egzemplarzu, zaznaczę, które z opracowań powinny się znaleźć przynajmniej w trzech egzemplarzach — by mogła je przeczytać w ciągu roku większa ilość uczniów — a wreszcie podkreślę te książki, które dla ogółu młodzieży powinny być jakby podręcznikiem pomocniczym i które młodzież powinna nabyć na własność.

Nie będę natomiast wymieniał tu takich dzieł, które należy uwzględnić przy nauce religii, bo mają wyraźną i wybitną myśl religijną, czy moralną, ale które należą .raczej do działu powieściowego, jak np. „Quo vadis” — „Krzyżowcy” — „Z ziemi Chełmskiej” — „Listy Polki z wyspy św. Trójcy” — albo są perłami poezji polskiej, jak Psalmy Krasińskiego, czy inne utwory drobne trzech wieszczów, Wyspiańskiego, Kasprowicza, Konopnickiej, Staffa, Rostworowskiego, Stan. Miłaszewskiego, lub wreszcie tłumaczenia wspaniałych dzieł pisarzy zagranicznych, jak książki „Wśród odmętu” — „Miłość ucieka” — „Serce niezaspokojone” i wiele innych. Należałoby ułożyć wykaz takiej właśnie lektury literackiej, o wyraźnym duchu chrześcijańskim i postarać się, by młodzież w każdej klasie mogła z niej korzystać. Wykaz zaś, który przedkładam, obejmie tylko takie dzieła, które za cel główny mają pogłębienie wiedzy religijnej i umocnienie chrześcijańskiej moralności.

Dla gimnazjum.

I kl. *Lektura ma ożywić zainteresowanie liturgią, a przede wszystkim ugruntować w duszach młodocianych praktyczny kult Eucharystii.*

Thullie ks. dr	**Życie chrześcijanina** w obrzędach Kościoła
lub Księgarnia św. Wojciecha:	**Mszał rzymski** (tekst łac. i polski)
Reiners (tłum. Galant)	Ofiara Mszy św.
Marlewski	Rok Boży
Makłowicz J. ks.	Przykłady ojczyste, t. V.
Walczyński Fr. ks.	Nabożeństwo 40-godzinne ku czci Najśw. Sakr.
Kossak-Szczucka (3 eg.)	Z miłości (o św. Stanisławie Kostce)
Wyd. Koła ks. Piotra Skargi (3)	Z dziejów męczeńskich ludu podlaskiego
Kuźnar T. J. (3)	Św. Andrzej Bobola, Męczennik i Patron P. (2 zł.)
Roztworowski T. J. (3)	Obrazki z Życia Zbawiciela
Kompf Ad. (3)	Nieśmiertelne świeczniki narodu pol.
Czeska-Mączyńska	Opowieści Chrystusowe „W światło“

Eltz Zofia	Godzina anielska
Wołowska-Siemieńska	Ku czci Wandy Malczewskiej (1929)
Staich Wł. ks.	Nowy cud świata w Teresie Neuman (1932)
Wyd. Miarki (8-me)	Żywoty Świętych P. (zwłaszcza tych, co się odznaczali nabożeństwem do Najśw. Sakr. jak Tarzycjusz, św. Kazimierz królewicz i t. p. — św. Julianna de Falk, św. Katarzyna ze Sienny i t. p.
Jeleńska L. dr	Tajemnica Mszy św. (Ks. św. Wojc. (0·70 zł.)

II. kl. *Lektura ma dostarczyć przykładów pracy nad zdobyciem cnoty i doskonałości.*

Ewangelie św. (wyd. XX. Jezuitów 1936)	lub X. Kruszyńskiego N. Test. (1 zł.)
De la Broise T. J. (tłum. wyd. 12) (3 eg.)	Najśw. Panna (1925)
Henrieta Brey (tłum. Zaleska)	Józef Ben Dawid
Zahorska	Święci Polscy (5 zł.)
Teodorowicz Arcybp	Okruchy ewangeliczne
Badeni Jan ks. (3)	Św. Stanisław Kostka
Schilgen Hardy (3)	Młodzi zwycięscy
Zofia Kossak (3)	Szaleńcy Boży (Rój 1937)
Tihamer Toth (3)	Życie piękne i czyste (2·50 zł.)
Bilczewski Arcybp (3)	Św. Józef, Patron Kościoła
Podoleński St. (3)	U progu (dla młodz. dorastającej) (2·40 zł.)
W. W. (3)	Ofiara spełniona (żyw. Polaka XX w.)
Jörgensen (3)	Przypowieści
Wyd. XX. Jezuitów (3)	O męczeńskim Meksyku
Lubelski ks. dr	Chrystus i grzesznicy
Spirago-Galant	Zbiór przykładów.
Makłowicz J. ks.	Przykłady ojczyste t. IV i V
Romanowicz ks.	Św. Jan Bosko
Schurhammer ks.	Obrazki z życia św. Franciszka Ksaw.
Skarga Piotr ks.	Żywoty Świętych (4 tomy) nowe wyd.
Sroka F. ks.	O człowieku z pięknym charakterem
S. M. P. (3)	Żywot ks. Bronisława Markiewicza 1
Wyd. Biblioteki Relig. (3)	Błogosł Bronisława, Patronka Pol. (1926)
Weryński ks.	Trąd i kwiaty (O czcig. Beyzymie)

III. kl. *Lektura ma pogłębić przywiązanie do Kościoła i Ojczyzny a przykładami Świętych, którzy najwięcej zasłużyli się dla ich rozwoju, zapalić młodzież do ofiar i bohaterstwa w służbie dla Boga i dla Polski.*

Wydawnictwa Uniwers. Poznań.

Biskup Lisiecki	Pisma Ojców Apostolskich (10 zł.)
„ „	Konstantyn Wielki

Czuj ks. dr	Wyznania św. Augustyna (16 zł.)
„ „ „	Laktancjusz, pisma wybrane (8 zł.)
Sajdak Prof. Uniwers.	Apologeticus Tertuliana
Tomasz a Kempis	**O naśladowaniu Chrystusa P.**
Umiński ks. Prof. Uniw.	Historia Kościoła (t. I) (1933)
Gadowski W. ks.	Nauka Kościoła (1930)
Abt ks. dr	Wypisy do dziejów Kościoła
Mohl Al. (3 eg.)	Inkwizycja kościelna
Bross ks. dr (3)	Myśli św. Augustyna (1·20 zł.)
„ „ „ (3)	Myśli św. Jana Chryzostoma
Wyd. Księgarni św. Wojciecha: (3)	Postacie Świętych (egz. 0·30 zł.) wybrać postacie najważniejsze jak św. Franciszka z Ass., św. Tomasza z Akw., św. Jerzego, św. Antoniego Padew., św. Dominika i Świętych Polaków i Święte Polki z okresu Piastów i Jagiellonów.
Koneczny Feliks	Święci w dziejach narodu polskiego (4 zł.)
Żychliński Bol. ks.	Młodość wielkich mężów
Tihamer Toth (3)	Chrystus i młodzieniec (4·40 zł.)
tłum. Elżb. z Tarnowskich Est.	Młodzieniec z charakterem
S. M. Immakulata (3)	Bł. Kinga
Staich Wł. ks. (3)	Budzenie Świętej (królowej Jadwigi)
Żulińska Barb. S. (3)	Obowiązki Polki
Nagłowski	Dzieje cudownego obrazu i klaszt. Jasnog.
Bandurski Wład. Bp	Jadwiga, święta królowa na polskim tronie

***IV. kl.** Lektura ma naświetlić zagadnienia, którym Kościół w dobie obecnej najwięcej troski poświęca, jak ruch eucharystyczny, misyjny, Akcję Katol. i przygotować młodzież do walki o ideały katolickie.*

Umiński Józef, prof. Uniwers.	Historia Kościoła (t. II) (1933)
Pastor Ludwik	Geschichte der Päpste
„ „	Katoliccy Reformatorzy
Maritain Jakub (3 eg.)	O nową cywilizację chrześcijańską (1935)
Krasnowski Zbigniew	Socjalizm — komunizm — anarchizm
Encyklika Papieska (3)	Quadragesimo anno
Piwowarczyk J. ks. (3)	O kwestii robot. (Enc. Rerum Novarum)
Kapitańczyk	Udział Polski w dziele misyjnym
Cieszyński Nikod. ks.	Kościół a nowoczesny ruch przeciwalkohol.
Cullagh Fr.	Prześladowanie chrześcijaństwa przez bolsz.
Św. Franciszek Salezy (3)	Filotea, czyli droga do życia pobożnego
Em. de Broglie	Św. Wincenty a Paulo
Goyau	Ozanam (1925)
Fabbro S. ks.	Róża wśród cierni (żywot Polki świątobl.) (2 zł.)
Św. Teresa od Dziec. Jezus	Dzieje duszy

Wyd. XX. Jezuitów	Duch św. Teresy od Dziec. Jezus
Świątek Franc. CSSR. (3)	Świętość Kościoła w Polsce (2 T)
Manna Paweł Mis.	Za mało żniwiarzy (1932)
Bajerowicz Kaz. ks.	Propaganda misyjna (1929)
Cojazzi Ant. dr	Piotr Giorgio Frassati
Christian	Chrześcijańskie pojęcie sportu.
Tworkowski T. J. (3)	Bohaterstwo (1938)
Könn (3)	Bądź czystym
Urban T. J. (3)	Na wejście w świat
Gerely Jolan (3)	Dziewczę nowoczesne (1936)
Hardy Schilgen (3)	Ty i ona
Świrczyński ks.	O wyborze stanu
Du Plessis	Coraz wyżej (życie lotnika bohatera) opr. 4

Liceum.

I. kl. *Lektura ma wykazać zgodność między wiarą a wiedzą, ukazać najwyższe piękno nauki wiary i zaprawić młodzież do obrony wiary katolickiej.*

Pismo św. (Stary i Nowy Test.)	Wyd. nowe Księży Jezuitów w jednym tomie
Gasparri Kard.	Katechizm katolicki dla dorosłych (9·60 zł.)
Bougaud Bp.	Jezus Chrystus
" "	Kościół (wyd. II) (8·40 zł.)
" "	Wiara i niewiara
Wiliam Fr.	Życie Jezusa na tle kraju (3 wyd.) (8 zł.)
Mauriac Fr.	Życie Jezusa (2 wyd. Rój) 1937 (6 zł.)
Papini	Dzieje Chrystusa (3 cykle) (15 zł.)
Morawski Marian T. J. (3)	Wieczory nad Lemanem
" "	Celowość w naturze
" "	Świętych obcowanie
Mohl Al. (tłum. Jeske Choiński)	W pogoni za prawdą (5 t.)
Bartynowski	Apologetyka podręczna (4 wyd.)
Jeleński S.	Światła tajemnic (rozmowy dogm.) (5 zł.)
Roztworowski	Rozmowy o Bogu
Sieniatycki M.	Problem istnienia Boga (1·60 zł.)
Kopyciński prof. ks.	Żywot wieczny
Blot O.	Poznamy się w niebie (z 15 wyd.)
Fiedler M.	Dobry Bóg (1935 z niem.)
Benson R—H.	Chrystus w życiu Kościoła (1·40 zł.)
Tilman Pesch T. J.	Chrześcijańska filozofia życia
Meschler T. J. (3)	Trzy podstawy życia duchowego
Bł. Grignon de Monfort	O doskonałym nabożeństwie do Najśw. M. P.
Adamski T. J.	Łaska Boża t. 2)
Tretiak	Najśw. Panna w poezji polskiej

Mauriac Fr. (3)	Pielgrzymi
Szpyrkówna (3)	Cuda w Lourdes
Haluschka (3)	Słuchaj Ewo (nowoczesnym pannom ku rozw.)
Keppler Bp. (3)	Więcej radości (4)
Maeder (3)	Katolikiem jestem

***II. kl.** Lektura ma przygotować młodzież do samodzielnej pracy nad udoskonaleniem własnym i do krzewienia kultury katolickiej w życiu społecznym.*

Pismo św. — Katechizm dla dorosłych	W pogoni za prawdą — jak wyżej
Encykliki Papieskie	O małżeństwie chrześcijańskim
„ „	O chrześcijańskim wychowaniu młodzieży
„ „	O bezbożnym komuniźmie
Woroniecki OP.	U podstaw kultury katolickiej
„	Pełnia modlitwy (3 zł.)
„ (3)	Królewskie kapłaństwo (0·90 zł.)
Kasznica prof. Uniw. Pozn. (3)	Rozważania (2·50 zł.)
Mickiewicz Adü (opr. prof. Pigoń)	O życiu duchowym
Baranowski ks. dr	Zagadki życia (rozmowy etyczne) (5 zł.)
Haduch T. J.	O zasadę życia
Garigou-Lagrange	Trzy nawrócenia i trzy drogi
Gillet OP.	Kształtowanie charakteru (1938)
Förster	Religia a kształcenie charakteru (8 zł.)
Górski Artur prof.	Niepokój naszego czasu
„ „ „	Kodeks społeczny
Hardy Schilgen	Na usługach Stwórcy
Debout J.	Światowe damy
Ketter dr	Chrystus a kobiety (8·40 zł.)
Riondel T. J.	Życie z wiary (1934)
Schryvers	Zasady życia duchowego
„	Dobra wola
Chautard S. B. (3)	Życie wewnętrzne a duch apostolstwa
Matzel T. J. (3)	Serce Jezusa źródło życia i świętości
Plus Raoul T. J.	Ofenzywa katolicka (Promieniujmy Chryst.)
Czarnecki	Krzyż czy gwiazda Sowiecka
Kwiatkowski T. J.	Źródła bolszewizmu (odczyt)

Uwaga: Nawet najbogatszy wykaz lektur nie będzie nigdy wystarczający, ale wymaga ustawicznego uzupełniania, a zwłaszcza lektury czasopism religijnych. W tym celu powinna biblioteka szkolna prenumerować:

dla kl. I gimn.: Msza św. (miesięcznik).
Posłaniec Serca Jezusowego (miesięcznik).
Tygodnik katol. (Nasza Sprawa i Przew. Katol.)
dla kl. II. gimn.: **„Pod znakiem Marii"** organ Sodal. Uczniów (mies.)
Posiew misyjny, kwartalnik misyjny.
dla kl. III gimn.: Cześć Świętych Polskich (mies.)
Misje katolickie (mies.)
Roczniki Pap. Dzieła Rozkrzewiania Wiary (mies.)
dla kl. IV gimn.: „Mały dziennik".
Królowa Apostołów (mies.)
dla kl. I liceum: Sodalis Marianus (mies.)
dla kl. II liceum: Przegląd Powszechny (mies.)

Wszystkie wymienione książki można nabyć względnie zamówić w „Kiosku Katolickim" — Tarnów, plac Katedralny 6.

Ks. Czerwiński Jan, Nowy Sącz.

Podręczniki świeckie do kl. I. gimn.

Polskie: „Między dawnymi a nowymi laty", Henryk Gaertner i St. Łempicki.
Gramatyka „Język Polski", Zenon Klemensiewicz.
Historia: „Podręcznik do nauki historii", Moszczewska-Mrozowska.
Łacina: „Puer Romanus", Kowalski.
Geografia: „Geografia Polski", St. Pawłowski.
Przyroda: „Podręcznik Zoologii", A. i T. Jaczewscy.
„Świat Zwierząt", Adam Dziurżyński.
Matematyka: „Arytmetyka", Banach, W. Sierpiński.

Po przeglądnięciu wymienionych podręczników, przeznaczonych do kl. I. gimn. zauważyłem, że poza historią „Moszczewskiej-Mrozowskiej", inne utrzymane są przeważnie w duchu przyjaznym dla religii. I tak, w podręczniku do języka polskiego, podkreślone są wszystkie postacie naszych pisarzy, którzy, pod względem religijnym nie budzą zastrzeżeń jak np. Sienkiewicz, Mickiewicz, Słowacki, K. Szczucka, Gustaw Morcinek, T. Jeske Choiński — podnoszone są zasługi Br. Albertynów, św. Cyryla i Metodego, św. Hieronima, a jeżeli podane są wyjątki z dzieł Zegadłowicza, czy K. Bandrowskiego, to ujęte są w formie fragmentów, w treści nie łączące się ze sprawami religijnymi. Warto podkreślić przyjazne dla religii zapatrywania w podręcznikach do przyrody. Autor zachęca młodzież do czytania prac X. Dzierżona, X. Ciborowskiego. W nauce o małpach zaznacza, że one przypominają nieco człowieka wyglądem zewnętrznym, ale podkreśla silnie, że wszelkie uzdolnienia do różnych przejawów życia, które na pozór wydają się dowodzić wielkiej mądrości, nie świadczą o ich przemyślności, lecz są zjawiskiem, wywołanym przez instynkt.

Natomiast historia „Moszczewskiej-Mrozowskiej“ ujęta jest w duchu obojętnym, a nawet nieprzychylnym do nauki Kościoła. Przy omawianiu sylwetek wielkich ludzi — podaje dosyć szczegółowy życiorys Sokratesa, Aleksandra, Mahometa itd. — a Chrystusa, który jest przecież centralną postacią całej historii ludzkiej, zbywa przytoczeniem zjadliwego świadectwa Tacyta: „Chrystus, od którego nazwa chrześcijan pochodzi, został za panowania Tyberiusza przez prokuratora ponckiego Piłata na śmierć skazany. Stłumiony na pewien czas szkodliwy zabobon znowu wybuchnął nie tylko w ziemi żydowskiej, gdzie się to zło wylęgło, ale w samym Rzymie, gdzie wszystkie sromoty i szkarady przytułek mają i zwolenników znajdują. Schwytano naprzód tych, którzy tę wiarę wyznawali. Według ich zeznań udowodniono niezmiernej ilości ludzi wprawdzie nie podpalenie miasta, ale nienawiść do całego rodzaju ludzkiego... Stąd też ci ludzie jakkolwiek winni i zasługujący na karę śmierci, wzbudzali powszechną litość“. Dlaczego autorka przytacza świadectwo pogańskiego pisarza, a nie cytuje Pisma św., które jest nie tylko źródłem wiary, ale i dokumentem historycznym.

1042-38 Drukarnia Diecezjalna w Tarnowie.